

JOHANN WILHELM RITTER

Egy fiatal fizikus fragmentumaiból

Szokásos időnk a földi idő. Anélkül, hogy megkülönböztetnénk, ezenközben egy másik fejlődés folytatóivá válunk; ama Magasabb felé gravitálunk, *melynek* fonala alkotja új időnket. Ezen időben eleven a szerető és a bölcselő ember. Az időn *kívülség* a *földi időn* kívülséget, a téren *kívülség* a *földi téren* kívülséget jelenti. Földi, amennyiben *mi* magunk is földiek vagyunk, égi, amennyiben *mi* magunk is égiek vagyunk. Szintűgy érvényes ez a szabadságra is. A földitől való szabadság égi szükségszerűség. Szintűgy halandó a földi, halhatatlan az égi. (96.)

✱

A fémek a fény szolgálói, a Nap papjai; tőlük világlik újra a fény. Bárhol képesek pótolni a fényt és beszédük színekből áll. — A földek megőrzik a misztériumokat. Ők alkotják a szövetséget Istennel (= II. Nap): Önfeledten (áttetszőn) izzik fel bennük új, magasztos vágyódással a szeretet, sosem lelve csillapulást. (126.)

✱

Egyre fontosabbá válik az *idő* folyásának belátása. Csak a történés révén lehetséges a fizika. És valahány folyamat minden mozzanatában az *idő* mozzanata rejlik. Bármily szándékkal álljunk is elő, ha nem vetnénk alá a leendő időnek, semmi sem történne. Mindenütt ez, a régtől formáló, szétválasztó mozzanata a Földnek; ez jelenik meg újfent minden folyamatban, és a természetben más egyebet sem látunk, mint *ezt* a folyamatot. Az egész fizikának arra kell irányulnia, hogy *ezt* bizonyítsa. (132.)

✱

A fizikát csak a fizika igaz *történetében* szabad előadni és tanítani. Valójában ott kezdődnek, ahol a Biblia szempontjából végződhetne, ám ez nem vált nyilvánvalóvá, és majdhogynem teljesen beleveszett a részletekbe. De miként a növények is, mielőtt virágba szökkennek, először levelet hajtanak, úgy fogja a részletekben fellelni a visszautat, és így végződhet *istenien* a fizika.

Minekutána a természet szépségének szemlélete veszendőbe ment a fizikában, igyekezet kélt a visszahódítására. A kísérletek keresik, de nem találják ezt a szépséget. Ezért majd *negative* vezet vissza rá a fizika. (171.)

✱

A bagoly még akkor is lát, amikor nekünk csak a szemünk káprázik, de a máskor oly feltűnő tárgyakat sem látjuk. Nemde izzás, egy izzó test mindenmű fény? Nemde mi magunk is az élet izzó szikrája vagyunk? Eme izzás mértéke a szem fényhőfoka, a tudat pedig a jellemzője. Ekként aztán minden számunkra végesnek az izzás állapotában kell lennie. (239.)

✱

A fény az égésfolyamat stb. során mintegy lyukat üt egy másik világba. Mint-ha egek nyílnának meg, olyan a láng. Az ember többet lát benne, mint amit felfogni képes. (248.)

*

A fény a csillagászok általános világanyaga — az éter. (...) Hát mi egyéb a tömeg, mint megbéklyózott fény! A legsűrűbb testben torlódik a legtöbb fény. Az égi testek nem egyebek, mint fénykonglomerátumok. (266.)

*

A szeretet legsajátabb szerve a szem. Ha két szem egymásba réved, szeretet van jelen. — Ebből ered mindennemű művészetszemlélet is; a látottnál többet-látás. Minden a szeretet, a szépség műve. A fény a legtisztább szeretet. Ezért kutatja a szeretet az éjt. Minden szeretet áttetsző, mint maga a fény. (273.)

*

A fényben még titkok sokasága rejlik. (275.)

*

A fekete az abszolút éjszaka, a végérvényesen elnyelő, amibe belevész a tekintet, és nyomában felmorzsolódna az egész test. A fekete az abszolút árnyék, a felmorzsolott. Fehér = szétrontott nappal, fekete = szétrontott éjszaka. — Különös gondolat a feketét árnyéknak vélni. Valójában egy fekete test van jelen, mintegy bensője árnyaként. Vele ellentétben az áttetsző semmilyen bensőt nem állít a fény útjába, tehát egyáltalán nem is vet árnyékot. (277.)

*

Az elektromos források végtelensége nem egyéb, mint a lét napvilágra került forrása. A természet titka felfedettet. (309.)

*

A galvanizmusnak végső soron arra kell irányulnia, hogy a fémét szikrává oldja fel. Ez akkor történhetne meg, ha a fémek *egész belsejét* kifelé lehetne fordítani. (312.)

*

A hallás a belső látás, a legeslegbensőbb léttudat. Ezért is lehet a hallóérzéssel minden más érzéknél ezerszer többet elérni. A hallóérzék az Univerzum minden érzéke közül a legfenségesebb, a leghatalmasabb, a legátfogóbb; mi több, az *egyetlen* mindközös, az univerzális érzék. Az Univerzum egyetlen szemlélete sem érvényes olyannyira feltétlenül és oly teljességgel, mint az akusztikus. (358.)

*

(...) Végül olyan rezgések keletkeznek, melyek egy napon, egy éven, egy egész emberéleten át tartanak. Talán mindezek nagyon is fontosak. Például a Föld tengely körüli forgása jelentékeny hangot adhat, vagyis a belső viszonyok rezgésbe jönnek, a Nap körüli keringés egy második hangot, a Hold földkörüli keringése egy harmadik hangot ad, és így tovább. Az ember rádöbben egy kolosszális zene eszméjére, amihez képest a mi kis zenénk csak egy súlyos al-

legória. Bennünket magunkat, az állatokat, a növényeket, *minden* életet átfognak ezek a hangok. Hangzás és élet itt eggyé válik.

✱

(1799.) A mágnesesség mintegy a végtelen természetbe nyíló kaput képez. Már az is erre utal, hogy a mágnesességnek meghatározott iránya van. (368.)

✱

A mágnesesség egy másik világ fényének színeképeként mutatkozik. (379.)

✱

(...) A halálban a magasabb erők játéka elszakad a kézzelfoghatótól, mint egy szépséges hang, ráhangolódván a szférák zenéjére. (418.)

✱

A Föld az emberért van. Csak egy szerve az embernek — a fizikai teste. Maga a Föld az ember. A földtan, a fizikai-, kémiai-, etc. embertanná válik; a földtörténet — embertörténet. Az individuum fiziológiai sémája a Föld fiziológiai sémája. Az egész világ fellelhető az emberben *en miniature*. (420.)

✱

Miként a szem a fényre, úgy a fül a nehézkedésre vonatkozik. Ahhoz, hogy lásson az ember *feláll*; hogy halljon a fülével, a földben állapodik meg. Ezért is fekszik le — magasztos jelképi erővel — a földre, hogy fülével *messzire* halljon, ám *magasra* hág, hogy *lússon*. (426.)

✱

Mindaz, amit életünkben érzékelünk, határézés; a testünké és a külvilágé. Érzékelésünk a kettő szintézise. Ezért nincs körülöttünk semmi, ami bennünk ne lenne. Az akarat a legfőbb vultus divinus, maga a legfőbb isteni pólus. A szeretet a legfőbb indifferencia. A sors a láthatatlan pólus. (428.)

✱

A növények, a teljes vegetáció a természet hozzánk intézett szava. A növényekben minden kimondatott. A növény nem, de az állat hall, és többé vagy kevésbé szólni is képes — nevezetesen a *lény*e által. Minél inkább hall, annál magasabbrendű *művi* nyelve, amit hallat. — A zene magasabbrendű vegetáció. (430.)

✱

Feltűnő, hogy az emberen semmi egyéb sem kék, csak a szem. (432.)

✱

Mindenütt önnön fényünket látjuk. Amivel szemben elutasítóak vagyunk, azt kéken látjuk, amit elfogadunk, azt vörösén. Ezért a kék a féltékenység, a vörös pedig a szeretet színe. A vörösbe beleveszünk, a kék eltaszít. Mindent vissza lehet vezetni a színekre, a virágoknál, az állatoknál stb; a színek révén fogunk mindent megismerni. (433.)

✱

Az eszmék történetében rendre azt tapasztaljuk, hogy egy tárgyról mindannyiszor a róla *először* alkotott eszme volt igaz, de félreértették, vég nélküli speciáliákba tördelték, míg végül a részletek kimerülése visszavezetett a kezdeti eszmére. Ez történik minden szerves lény esetében, bármilyen fajta legyen is. A növények megtermékenyítése esetében az eszme a *virág*. A *par excellence* tökéletes növény az örökké virágzó növény volna. (490.)

✱

(1798.) Mi más a világ, mint végtelen gondolkodó lények gondolata? — A gondolatok kölcsönös korlátozása? — Mindeme gondolkodó lények bizonyára egy abszolút okkal bíró Lénynek, az abszolút Gondolkodónak — *Istennek?* — a szervei. Ő az, aki önnön maga fenntartója, az Örökkévaló; részei azonban változást szenvednek, hogy éppen ezáltal biztosítsák örök életét. (564.)

✱

A lehető legjobb fogalma — például a lehető legjobb világé — a véges tudat természetéből fakad. A Végtelenben éppúgy nincs jó, mint ahogy rossz sincsen; jó és rossz csak általunk keletkezik. (565.)

✱

Az ember az *Univerzum* eszméje, és rabként érzi magát a Föld és a Nap közé béklyózva. Legemelkedettebb perceinkben a Nap is csak egy alacsonyan elhelyezkedő objektum. A *Nap* a *Föld* ura, az ember viszont képes felismerni azt a hatalmat, mely végül mindkettő felett uralkodik. A csillagok milliárdjai... *előtte, alatta* hevernek; ha az ember méltányolja őket, leereszkedik hozzájuk. (584.)

✱

Adódhatnak oly esetek, midőn már nem számít a természettudós gyengeségének az, ha csakis önnön magáról szól. Hisz a természetet követi, mely örökké csak magát mondja ki. (632.)

✱

Az állatok közt olyan az ember, mint repülőhal a halak között. Képes egy időre kiemelkedni a vízből, azonban mindig újra és újra visszazuhan. (639.)

✱

Gyakran a legragyóbb gondolatok sem többek mint szappanbuborékok: képzeletünk hidrogénjével töltve gyorsan felemelkednek, és az ember nem gondol arra, hogy színeik káprázatos játéka csak megtévesztő bensőjük puszta visszfénye. A valóság oxigénjével érintkezve elég egyetlen észsugár, hogy meggyújtsa és vízzé változtassa. A bennük támadó hatalmas zaj csak jajkiáltás a többinek, akik még hátra vannak. A hátramaradó kékes ragyogás pedig bevilágít a tévedést övező sötét semmibe. (645.)

✱

A folyóiratokból negyedévenként, havonta, stb. jelenik meg egy, míg az örökkévalóság irataiból örökkévalóságunként csak egy. Ezideig ilyet csak Isten tett

közzé. Ez a borítójáról, a természetről ismerszik meg. Az idő végzi a nyomást, és a tér adja ki. (651.)

✱

Úgy áll az ember a természet színe előtt, mint egy kérdőjel. Feladata az, hogy a rajta támadt görbületet kiegyenesítse; hogy felkiáltójellé változtassa. (655.)

✱

A test a szellem borítója, az arc a színe, és a szem a szerző neve. (658.)

✱

Amit nem ért az ember a Természet Könyvében, azt nyomdai hibának véli. Számára a természettudósok korrektorok Isten nyomdájában. (661.)

✱

Az aranycsinálás művészete az arany nélkülözésének képességében rejlik. Akkor ugyanis mindig van annyi belőle, amennyire az embernek szüksége van. (664.)

✱

Ismeretlen kezek bekötött szemmel vezetnek bennünket, sötét járatokon keresztül egy életen át. — Átérünk, a kötés lehull, Isten teljes fenségében áll előttünk, köröttünk, csillagokhoz foghatóan; magunk ragyogó boldogságban úszunk, a Menny Istenéhez hasonlóvá válva, és... ezt nevezik *halálnak*?

✱

Földi gúnyánk nem egyéb, mint lábjegyzet, amelyet a Teremtő fűzött a szellemi szöveghez. A lábjegyzeteket a legvégén olvassák, ha ugyan nem lapoznak tovább. (700.)

Tillmann J. A. fordítása

Számunk szerzői:

Andorka Rudolf egyetemi tanár, a KTE rektora
Boros János tanszékvezető egyetemi tanár, JPTE
Sulyok Elemér bencés szerzetes, teológiai tanár
Kiss Szemán Róbert a VIGILIA belső munkatársa